

1977. - 2002.

Mladen Nadu

Zivot uz Savu

Svib

1977. - 2002.

MLADEN NADU

Život uz Savu

Travanj, 2002.

Muzej Prigorja obilježava ove godine 25 godina od osnivanja. (1977. - 2002.)

Pokrovitelj izložbe : PRIGORJA

Sesvetska cesta 27

Zahvaljujemo se Gradskom uredu za kulturu grada Zagreba na izuzetnoj pomoći u svezi postavljanja izložbe i tiskanju kataloga.

Zahvaljujemo se Arheološkom muzeju i Etnografskom muzeju u Zagrebu na posuđenim eksponatima za ovu izložbu.

Posebno se zahvaljujemo ikoli u Rugvici koja je iz svoje zbirke ustupila veliki broj eksponata za ovu izložbu.

Svojim priložima pomogli su postavljanje ove izložbe:

- "Sjeme" d.d. - Sesvete

- "Manira" d.d. - Šašikovec

"MANIRA"

- Bistro "Corner" - Sesvete

- "Pivnica 1784" - Sesvete

- Zbirka B. Lovrenčić - Rugvica

- Vinarija "Hukavec" - Šašimovec

- "Izvor" d.d. - Sesvete

- "Contek - Cat" d.o.o. - Zagreb

CONTEK...

- Mjenjačnica "Ena" - Sesvete

- Mjenjačnica "Euro" - Zagreb

PROSLOV

U ovom katalogu izložbe "Život uz Savu" pokušali smo obraditi područje koje izlazi iz međa Svesetskog Prigorja - naselja uz Savu od Ivanje Reke do Prevlake. U širem zemljovidnom pogledu Prigorje bi bilo područje koje obuhvaća prostor od Podravske na zapadu do Komina na sjeveroistoku, a Svesetko Prigorje se nalazi uz središnji dio Medvednice, koja mu je sjeverna međa i s koje se spuljaju mnogobrojni potoci prema rijeci Savi - južnoj međi. Područjem Svesetskog Prigorja prolaze prirodni pravci (Panonski, Sjeverno Posavski, Podravski) na kojima su već od antike bile napravljene prometnice, u srednjem vijeku u smjeru istok - zapad je to "Magna strata" ili "Magna via regis", u smjeru sjever - jug "Via Exercitiale". Tim prometnicama je Svesetko Prigorje već onda bilo povezano s Zagrebom, Hrvatskim Zagorjem, POSAVINOM i Pokupljem. Blagi obronci Medvednice bili su i idealan teren za uzgoj vinove loze, dok je plodno tlo uz rijeku Savu pogodno za ratarstvo. Uslijed ovih prirodnih uvjeta život na ovom području može se pratiti od predpovijesti, antike, srednjeg vijeka sve do danas. Sela koja se u Svesetkom Prigorju nalaze uz rijeku Savu su Jelkovec, Svesetska Sopnica, Dumovec, dok ostala sela o kojima pišemo nalaze se istočno od Ivanje Reke - u općini Dugo selo: "Našim područjem teku tri rijeke - Sava, Zelina i Lonja... svojom veličinom i značajem najvažnija je rijeka Sava, koja teče južnim rubom dugoselske općine pa je ujedno i granica prema Turropolju i veliko goričkoj općini. Njezin tok preko dugoselske općine iznosi 28 kilometara od Ivanje Reke do Prevlake. Brojna posavska sela sudbinski su vezana uz tu rijeku, koja im je pružala svoja puna i bogata njeđra, ali koja je znala iskaliti svoju nemilosrdnu i razornu narav... pak, Posavci su o njoj pjevali najljepše pjesme uz njih svoje radosti tugu, svoja životna iskustva i povijest". (Dugoselski kraj kroz vjekove, Matica Hrvatska - Dugo Selo 1992., S. Horvat, Posavske ravnice i prigorjski brežuljci, str. 12)

Monski - 15. st. (Sliječana "Abesinja") Svirski Otok

Naveli smo, da je ovaj prostor uz Savu od Ivanje-Reke do Presoke nastanjen bio već u predhistorijsko doba, o čemu nam svjedoče ostaci Reitz - Gayer kulture. Na Sliječari "Abesinja" u Otoku Svirskom 1999. godine je nađen dio keltske kacige iz I. stoljeća prije Krista, jedna od dviju sačuvanih u Evropi-po izkazu prof. V. Sokola iz Muzeya Prigorja. Međutim, više arheoloških nalaza na ovom području ima iz antike - rimsko doba. U selu Jelkovec nađen je 1934. godine miljokaz na poljskom putu zvanom "Rinski put" koji vodi od željezničke stanice u Sesvetama prema Ivanjoj Reki. Miljokaz je iz doba rimskog cara Maximimusa Thraxa (235-238 poslije Krista), a tekst glasi: "Imperatoris Caesaris Caii Julii Veri/ Maximini pii felices Augusti/ pontifcis maximi, tribunicia potestate, consulis/ patris patriae, proconsulis, a Sicilia milia passuum/ et Caii Julii Veri Maxi/ mini nobilis Ceasaris/ a Sicilia milia passuum triginta" (J. Klemenc, Blatt Zagreb, Beograd 1938, str. 24). Ovaj miljokaz je bio postavljen antičkoj cesti Šćitarjevo (rimski Audauntionija) - Sisak (rimski Siscia).

Nedaleko sela Dumovca, pet kilometara istočno od Sessveta, nalazi se skupina: "od oko trideset pet tumula, od kojih se dvadeset i dva nalaze na jednom mjestu dok je ostatak raspršen u blžjoj okolici. Nekoliko ih je smješteno uz ostatke rimske ceste koja od Autantonije prelazi Savu, ide uz selo Dumovec i kod Sessvetorskog Kraljevca ulazi u glavni magistralni pravac prema Sirmiumu". (V.Sokol,Najnovija arheološka istraživanja u Prigorju, str.169, Hrvatsko arheološko društvo, Arheološka istraživanja u Zagrebu i njegovoj okolici, Zagreb 1981.) Isto tako je značajan nalaz iz ovoga doba-rimske pješačke kacige (tip Hagenau), prva polovica 1. stoljeća, po Kristu, slučajan nalaz, pronađen u Ruvnici. Najznačajniji nalaz iz srednjeg vijeka na ovom području je skupni nalaz oruđa i oružja iz Nartskih Novaka: "ukoliko je točna pretpostavka da se tu radi o ostavi, to bi bila rano srednjovjekovna ostava oruđa i oružja u međurječju Save i Drave. Ona ukupno sadrži 12. različitih predmeta, među kojima posebno mjesto zauzima FRANCISKA - franačka bojna sjekira. To je za sada prvi i jedini primjerak franciske ustanovljen na tlu Jugoslavije" Nalaz se datira u vrijeme od 8. -10. stoljeća, a franciska i nož predstavljaju starim, te su kasnije bili zakopani zajedno s slavenskim sjekirama i alatkama". (Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu, Zagreb 1982, str.251.). U školi Ruvnici imamo isto tako nalaze iz ovoga perioda, prihvatna zbirka prof. S. Horvata, koji još nisu obrađeni, restaurirani i objavljeni za širu javnost. Vjerujemo da ćemo ljubaznošću škole Ruvnica i prof. Horvata prikazati na ovoj izložbi ove arheološki značajne nalaze za hrvatsku povijest.

Keltska kaciga iz 1. st. pr. Kršće

Damažnja sela uz Savu, koja smo obradili pripadala su od XV. stoljeća Zagrebačkom kapitul- njuhom posjedu koji se u izvorima naziva Šibra. U XVI. i XVI. stoljeću su je sačinjavale seoske općine Sessvete, Kraljevec, Dumovec, Nart i Kosmica. Godine 1593. općina Sessvete ima 242. kućanstava, općina Kraljevec 183, općina Dumovec 149. U godini 1660. seoske općine Šibre - Sessvete, Kosmica, Kraljevec, Nart, Novaki - imaju 339. kućanstava. Ribolov je na ovome području uz Savu bio vrlo značajna grana gospodarstva . Lj. Ivančan (Podatci o zagrebačkim kanonicima 1193- 1944, rukopis u Kaptolskom arhivu) navodi da u XVI. stoljeću imamo male posjede "ribiče, čiji su stanovnici kao porez davali ribu, između navedenih su Hrašćica, Nart, Novaki, Struga, Otok. Za vrijeme druge i treće bune šibrenaca (1632 - 1636, 1654) Šibrenci su se, vidi se iz snuškkih zapisa: "posebno žalili protiv ribarije". Zagrebački je kapitol kmetovima uz Savu (Pozavska Šibra) nametnuo dužnost da za pojedine kanonike love ribu. Seljaci su, u svezi s tom obvezom razdijeljeni kanonicima. Svom su kanoniku: "po reši svaki tjedan trebali uloviti četiri libre ribe..., ako nije uspio uloviti određenu količinu riba kanoniku, morao je platiti 20 denara". (J. Adamček, Bune i otpori, Zagreb 1987, str.76.) Ovaj porez je bio vrlo težak kmetovima iz ovih sela, i u tužbi "kralju iz rujna 1634.godine Šibrenci su tvrdili da im se ribarija čini od svega najteža..., kad zbog lošeg vremena ili poplave nisu mogli uloviti propisane količine ribe, kanonici su ih šibali, zatvarali i kažnjavali velikim globama. Zbog toga su oni u svim predstavkama tražili da se ribarije oslobode..". (J.Adamček, Bune i otpori, Zagreb 1987, str.76) Hrašćica, Nart, isto tako te godine traže da im se ukinu ribarija, navodeći razlog, da su predaleko od Zagreba i da im je teško kanonicima dovoziti ribu" vu leti se riba skvari, vu zimi ne moći za dobe dojiti". U poteštice-ma Šibrenaca iz 1654. godine isto se vidi da im je ribarija vrlo teška obveza i opet se tuže:

"Četiri, da bi nam ribariju proslili, av ili ne moći dobivati". (N. Klaić, Društvena prebiranja i bune u Hrvatskoj u XVI. i XVI. stoljeću, str. 211) Stanovnici ovih sela uz Savu bavili su se ribolovom i tijekom idućih stoljeća, tako se je u Rugvici: "kao predratni zakupnik ribolova na Savi se isticao Hauer Julije koji je posjedovao čamce, alate, mreže, a imao je i pomoćnike u tom poslu. Ulovljena riba bi se prodavala po okolnim selima, a ponajviše u Zagrebu, na tržnici Dolac" (Dugoselski kraj kroz vijekove, Matica Hrvatska, Dugo Selo 1992, S. Horvat, Posavske ravnice i prigorski brežuljci, str. 12).

Rijeka Sava bila je plovna do Rugvice, o čemu nam svjedoče povijesni izvori. Graf Gabrijel Antun Erdödy zahvaćuje se u od 21. 5. 1711. godine na čestiti primljenaj od grofa P. Keglevića, u kojoj se spominje: "U stvari kurije Rugvicza pok. Zaverskoga, kamo je namislilo Keglevich deponirati različni živež DOVEZEN SAVOM" (Zbornik historijskog instituta jugoslavenske akademije, Zagreb 1954, L. Šavor; Regesta Isprava iz arhiva porodice Keglević, god. 1700-1853., str. 303.). U šljunčari kod sela Svibovski Otok iskopano je 1999. g. plovilo iz prve polovice XV. stoljeća - vjerojatno dio ulina ili skele što nam je dokaz o prometnoj važnosti Save već u to vrijeme. Radi se o čam načinjenom od jednog komada drveta, koje se u stručnoj literaturi naziva monoksil. O nalazu je Konzervatorski odjel u Zagrebu obavijestio g. Sandelić, a Zavod je obavijestio Mhzej Prigorja. Muzej je uz pomoć poduzeća IGM, iz Čiste Mlake, koje eksploatira šljunčaru, dopremio plovilo u naše prostorije i poduzeo njere konzervacije. Godine 1862. u Zagrebačkom poglavarstvu se je raspravljalo o regulaciji Save: "uređenje rijeke Save za trgovinu robe, a za unapređenje blagostanja naše domovine napose... ima neobično veliko značenje i važnost". (M. Despot, Industrija građanske Hrvatske 1860 - 1873. godine, Zagreb 1970., str. 70). Do danas taj problem, regulacija Save od Rugvice-Zagreba nije riješen, isti razlozi onda (1862) i danas: "sve je ponovno zastalo i zapalo zbog finansijskih poteškoća...

Ravnica uz Savu na osome području bila je pogodna za još jedan vid gospodarstva - uzgoj stoke, posebno konja, na što su posebno ponosni Posavci. A. Šenoa u svom romanu "Mlađi gospodin" piše: "Posavci naši, imajući široke, bujne livade, na glasu su konjari, pa su mu staje pune..., posavski konj nije visok, nije vitak i gladak, ali je jak, mišičast, pletast, a izvanredno vragoljast..., pa tek kad je konjice slobodan, kad ga ništa ne veže, ej da ga vidiš... Posavec ljubi toga svoga druga, pazi ga, mazi ga..." U selu Ježevu Vid Cimaš je nastavio ovu posavsku tradiciju uzgoja konja, danas u selu Retkovec obitelj Sever se bavi uzgojem posavskih konja. U Republici Hrvatskoj je danas registriran Savez uzgojivača posavskih konja pod nazivom "Hrvatski Posavec". Smatra se da ih u Hrvatskoj ima oko 4000 - cilj Saveza je zaštititi ovu jedinu izvornu hrvatsku pasminu i registrirati je u svjetskim konjagojskim organizacijama.

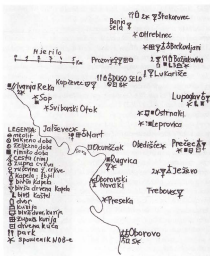

Članovi obitelji Severac iz Rugvice

Ovom izložbom Muzej Prigorja pokušao je dati svoj obol povijesti ovih sela i naselja uz Savu od Ivanje Reke do Presjeka. Nadamo se, da će katalog izložbe, u kojem smo pokušali obraditi povijest svakog naselja i sela budućim generacijama biti osnova za daljnje izučavanje povijesti ovoga područja.

U Sesvetama, 15. 03. 2002.

prof. Mladen Nadir

SPOMENICI KULTURE OPĆINE DUGO SELO

Kartu sastavila dr. Anđela Horvat

FLORA I FAUNA POSAVINE

Sava najvećim dijelom svog toka proljeće Republikom Hrvatskom. Zajedno sa Dravom okružuje nizinsko područje.

Primarni ekološki sastav ovog područja je šuma hrasta lužnjaka i graba s termofilnim biljnim vrstama.

Sekundarni ekološki sustav je područje Posavine nizvodno od Zagreba. Na tom području su pod utjecajem čovjeka mijenja vegetacija. Krčenjem šuma nastaju vinogradi, voćnjaci, pašnjaci koji su pogodni za ispašu stoke. Nizine s vlažnim livadama se pretvaraju u oranice i travnjake. Zbog iskorištavanja šljunka nastaju umjetna jezera tzv. šljunčare.

Na nižim i podvodnijim terenima prevladavaju šume i livade. Dok će oranica nastati na ocjeđenijim područjima, udaljenim od riječnog toka u blizini naselja. Da bi se izbjegla poplava naselja su smještena na dodiru ravnica i brežuljaka.

Značajke nizinskih rijeka pa samim time i rijeke Save je mali pad te mnoštvo meandra tj. riječnih zavoja nizvodno. Obalni nasipi nastaju zbog izdizanja obale rijeke nakon visokih voda. Oni mogu biti probijeni za vrijeme visokih vodostaja.

Klima ovog područja je umjereno kontinentalna. Ljetne temperature su umjerene, a zimi dolazi do prekida vegetacije. Suhog razdoblja tijekom godine nema. Oborine su jednako raspodjeljene na cijelu godinu, a najsuši dio godine je zima.

Šuma topole i vrbe kod Obareva (X. mj. 2001.)

FAUNA

U području Save i Drave u prošlosti su bile prostrane poplavne šume. Danas se tu prostiru šume hrasta lužnjaka i graba. Ove šume su tipične za Posavinu. Nisu izvrgnute poplavi, ali je u vrijeme zime slo zasićeno vodom.

Obični grab (*Carpinus betulus*) raste na mjestima gdje se voda kraće vrijeme zaдржава, tj. na uzdignutim terenima. Koncem ožujka ili početkom travnja prvi lista grab, zatim javor kojeg možemo naći u ovim šumama. Zadnji lista hrast.

Hrast lužnjak (*Quercus robur*) svojom krošnjom nadhranjuje grabove. Njegov opstanak ovisi o razini podzemne vode. Tijekom proljeća je vodostaj velik i može utjecati nepovoljno na korijenov sustav. Na takvim vlažnim područjima raste tzv. "kasni hrast" koji će kasnije listati.

Trbe rasta vrlo brzo, a životni vijek im je kraći. Podnose plizveljenja i ukazuju na prijelaz vode prema šumi. Prirodne obalne šume su šume bijele topole.

Zaostale vodene površine koje nisu prenatile obrasle su velikim tršćacima rogozom (*Typha* sp.) i trskom (*Phragmites australis*).

Za dobivanje potpunog dojma ljepote i raznolikosti livadnog poplavnog područja najbolje ih je posjetiti krajom srpnja. Tada će na ocjedenijem tlu livade biti bogate vrstama i zbog dopadljivog šarenila ugodne oka. Ovu životnu zajednicu osiromaštuje govjulba i česta košnja. Tijekom jeseni i proljeća velike površine teških glinastih tala su vlažne, dok se za vrijeme ljeta osuše i raspucaju. Ovim načinom nastaju tzv. "džombe" koju prekrivaju niske livade trave oštrotine busike (*Deachanipsia caespitosa*). Barika stvara bujne povlene busene. Na ostrim listovima se lako možemo ocljediti. Uz busiku će rasti i mini šaševi i sitovi.

Hornja ležnjak

U rujnu i listopadu na vlažnim livadama može se vidjeti mrazovac (*Colchicum autumnale*). To je 25 cm visoka zeljasta trajnica s lukovicom. Slična je proljetnom šafranu koji cvate u proljeće. Mrazovac je ješna od najotrovnijih biljaka travnjaka. Sjemenke su ljekovite, ali i otrovne. Ova vrsta isključivo koristi za ukras travnjaka i cvjetnjaka.

Biljke koje nalazimo na poplavnim područjima Posavine nisu sve izvorne tj. autohtone. Neke od njih su unesene iz Sjeverne Amerike i široko su rasprostrani one.

Prva vrsta koja je unesena, a sreće se uz obale rijeka je cigansko perje (*Asclepias syriaca*). Biljka je visoka oko metar i pol. Stabljika i listovi ispunjeni su bijelim mliječnim sokom, koji je otrovan. Sok ne šteti gusjenicama leptira koje borave na njemu već je opasan za stoku ukoliko se nađe u sijemu, pa ga se mora odstranjivati. Mirisni svijetlo ljubičasta cvijeta. Slična je proljetnom šafranu koji pripada drugoj porodici i cvate u proljeće. Sjemenke sazrijevaju cijele godine i ljekovite su... Međutim treba biti oprezan jer je mrazovac jedna od najotrovnijih biljaka travnjaka.

Biljke koje nalazimo na poplavnim područjima Posavine nisu sve izvorne tj. autohtone. Neke od njih su unesene iz Sjeverne Amerike i široko su rasprostranjene. Prva vrsta koja je unesena, a sreće se uz obale rijeka je cigansko perje (*Asclepias syriaca*). Biljka je visoka oko metar i pol. Stabljika i listovi ispunjeni su bijelim mliječnim sokom, koji je otrovan. Sok ne šteti gusjenicama leptira koje borave na njemu nego je opasan za stoku ukoliko me nađe u sijemu, pa ga se mora odstranjivati. Mirisni cvjetovi imaju gospodarsku vrijednost zbog pčelinje paše. Ujese zreli plodovi pucaju. Pojavljuju se smeđe sjemenke s dugim sjajnim bijelim dlakama, koje se mogu koristiti pri izradi jastuka. Takvi jastuci su dobri za osobe koje su alergične na perje. Ova vrsta u Evropi nema prirodnog neprijatelja pa se širi na za nju pogodna područja.

Neke druge unesene biljne vrste su uzgojne vrste. Iz Meksika su došle kukuruz (*Zea mays*), grah (*Phaseolus vulgaris*) i bundeva (*Cucurbita pepo*) koje se najčešće sade na isti prostor zbog međusobnog dobrog nadopunjavanja. Označene su kao "astečko trojstvo". Sade se na obrađive površine u blizini naselja.

Za dobivanje što boljih sorti kukuruzna siju se cijela pokusna polja na kojima se rade ispitivanja.

FAUNA

Nizinske poplavne šume su najgušće naseljeni biotop s obzirom na ptice. Stvaranjem umjetnih jezera eksploatacijom šljunka i pijeska stvorena su omištošćii vrijedna staništa.

Kraj Trstenika je jedna šljunčara koja je omogućila dobro stanište za koloniju Crvenokljunog labuda (*Cygnus olor*) koji me u Hrvatskoj počinje gnijezditi početkom devedesetih godina. Prigodom hranjenja dolaze na obalu i jedu iz ruke, ali onog trenutka kad osjete da ih se fotografira ne žele prići bliže bez obzira na hranu.

Sakrivene od pogleda blizu obali plivaju divlje patke u malim jatima. Uz obalu rijeke pojavljuju se i čaplje koje love u plićaku na područjima bez vegetacije.

Iznad vodenog staništa u potrazi za hranom kruži orao, a na području šuma i livada jastrebi. Nezaobilazni i najnesnosniji na poplavnim područjima su komarci. Ovakva staništa im omogućuju visokoproduktivne životne prostore, pa ih nalazimo u rojevima u blizini stajaće vode. Hodajući livadama ujesen često se naide na fazana (*Phasianus colchicus*). Ukoliko ga se prestraši on će strmo polijetati.

U duplji starog hrasta prostor za građenje gnijezda su iskoristile ose. Osim njih čaplje mogu iskoristiti i ptice za svijanje gnijezda.

Posavina svojim specifičnim staništima omogućava veliku biološku raznolikost flore i faune što se najbolje može vidjeti tijekom proljeća.

Onečišćenjem zrake, vode, tla, promjenom vodnog režima zbog izgradnje cesta i dalekovođa, izgradnjom hidroelektrana i kanala mijenjaju me staništa što dovodi u opasnost biološku raznolikost. Močvari i vlažni travnjaci su najugroženiji zbog regulacije vodotoka. Oni postaju manje vlažni što dovodi do flornog osiromašivanja i pojave jednoličnije vegetacije.

Nestankom staništa ugrožene su mnoge životinje koje žive na vlažnim područjima Posavine.

Katarina Knežević, prof. biologije

Crvenokljuni labud s jezera Trstenik, dovoženje u Hrvatsku započelo 1990. god. (X maj 2001.)

SVIBJE

I. K. Tkalčić u uvodu MHCZg-I piše (1): "SVIBLJE, jušte i danas selo u Nartskoj župi na Savi ispod Zagreba spadaše od vaukada u krunska dobra". Svibje, kao što ukazuje Tkalčić, prvi puta se spominje u pisanim povijesnim izvorima u povelji Bele IV. iz 1258. godine (2): "TERRAM NOSTRAM CYBLAN NOMINATAM". Naziv "terra" po R.Gajneru se često (3): "upotrebljava nekonzistentno, te je na temelju latinske terminologije nesigurno zaključivati o tipu posjeda ili teritorija koje ti nazivi opisuju". Današnje naselje (selo) Svibje nalazi se na lijevoj obali Save, istočno od Sesveta. Građani Gradeca (Gradske občine) napisali su molbu kralju Beli IV. 1258. godine u kojoj se žale (4): "na razne nepogode, a osobito izricahu, da imaju premalo šuma, mnogo bi da trebaju drva za ogrjev i građu". Te iste godine Bela IV. je udovoljio njihovoj molbi i darovao im selo Svibje s okolicom (5): "Inseruit etiam, quod terram nostram CYBLAN nominatum cum silvis et aliis utilitatibus ac pertinentiis suis presentibus et requisitis jobagionibus castri zagrabiensis, eisdem assignasset". Njegov nasljednik, Stjepan V. je potvrdio 1270. godine ovu njegovu darovnicu Gradskoj občini (6): "...simal terram regale SVIBLAN ipsius donatum, confirmat". Na prvi pogled, čudi nas što gradska občina dobiva posjed Svibje uz Savu, a treba drvem građu i drvo za ogrjev. Logičnije bi bilo da im se dodijeli posjed podno Medveduce ili šuma na samoj Medvednici (7): "U području šuma na brežuljcima, nižem gorju, podgorju i prigorju najraširenija klimazna zajednica je šuma hrasta klanjaka i običnog graba. Prostiru se na svim bradskim terenima, nižem gorju i u podnožju viših gorskih masiva (Medvednice)". Zemljište uz Savu je močvarno (8): "... , južnije, u onom dijelu ravnice koji je bliže Savi, danas ima vrlo malo ostataka šuma. Ona je ondje - pogotovo sjeverno od rijeke gdje je urbanizacija jako napredovala - ograničena na male i izolirane teritorije, npr. oko Resničkog Gaja ili Savske Opatovine. Nema sumnje da su na ovom području znatni prostori bili prekriveni gustarom, vrštinama i močvarnim biljem..., no,

Svibje

bilo je i pravih šuma. O tome svjedoči i darovnica Bele IV. iz 1258. godine. Šume uz Savu, u ono vrijeme, su (9): "močvarne šume hrasta lužnjaka..., njihova glinovita tla su male vrijednosti i teško se obrađuju. Na malim površinama tu ima cretova i močvarnih saševa, a oko močvara rastu vrbe i grmolike jole". Gradec ima oko 38 godina vlasništvo Svibje, tako je 1296. godine imao spor s Matejom, sinom Detrika od plemena Aka (Mathews, filius Detrici, genera ACA ortus..., eandem possessionem ZUIBLAN reliquit et dimisit prefatis civilibus proat in antea libere et pacifice possidendam et habendam) (10). Sve do godine 1343. Gradska občina mirno uživa ovaj posjed, a onda nastaju problemi. Naime, Zagrebački kaptol te godine traži da mu Gradec vrati posjed Svibje, jer da taj posjed (11): "sustavni dio kaptolskog Kašinskog posjeda". O tom sukobu I. K. Tkalčić kaže: "S ove parnice nastade grozna mržnja među jednom i drugom jurisdikcijom, a otada tečajem druge polovine XIV. stoljeća užasna progonstva i krvoprolića od kojih su nastradali i Kraljevčani (Kraljevec je treći posjed do kojeg je i za koji Gradec vodi parnicu s Kaptolom)" (11a). U toj parnici, koja će trajati tri godine, Kaptol 1346. godine tvrdi da je: "Gradska občina već za kraljevanja Stjepana V. i Ladislava Kumana

(1270-1299) osvojila neka zemljišta spadajuća u velik Kašinski posjed i da ih uživa na očitu štetu zagrebačke crkve. Da to i dokažu poslastriješe povelju Andrije II. iz 1217. godine, gdje se veli da je neki Vuta crkvi zagrebačkoj poklonio svoju djedovinu Kašim, a da se među njenim međama, osim ustalih prijevornih zemalja nalazi i Sviblje" (12). Spor traje sve do 1346. godine, kada na zakazanom ročištu pred tavernikom Laurencijem kaptolski predstavnici nisu donijeli nikakve pismene dokaze o vlasništvu, a prepozit Jakob je izjavio (13): "da su isprave kojima bi se moglo dokazati kako gradska občina nezakonito posjeduje Sviblje prigodom požara u Višegradu izgorjeli u kući prepozita Tošinira" Gričani su na parnici donijeli originalnu potvrdu Bele IV. iz 1258. pa je tavernik Laurencije presudio u njihovu korist. Ovu odluku potvrdio je kralj Ludovik 30. 07.1346. u Zagrebu (14). Ova potvrda - presuda prepisana je 1351. godine (15). Godine 1361. Gričani šalju poslanstvo u Višegrad, i traže da se povede: "postupak protiv kanonika Zagrebačkog kaptola", (16) (u svezi ranijeg postupka otimanja posjede Svibje). Sukob Griča i Kaptola nastavlja se tijekom idućih desetljeća. Godine 1392. sklopljen je mir: "...et super articulis et clausis infrascriptis huiusmodi pacem et concordiam" (17). U ovom ugovoru dogovorili su se Gradska občina i Kaptol, između ostalog, da kmetovi sa njihovih posjeda neće plaćati Kaptolu nikakav porez: "niti se dopustiti da ih iko oparezuje" (malum tributum nec aliquam tributarium exactionem per nostras tributarios). (18) To se je odnosilo na posjede Svibje, Nart, Sesvetski Kraljevec i Kobiljak. Sve do 1423. godine Gradec posjeduje Svibje, Nart, Sesvetski Kraljevec, Cerje i Kobiljak, a onda ih kralj Žigmund (19): "zalaže biskupu Ivanu Albemu za 14000 forinti". Gradska občina je te iste godine na županijskoj skupštini u Zagrebu uložila prosvjed ovoj odluci kralja Žigmunda, jer da su to posjedi Gradeca, a kralj ih je: "po nepravu darovao biskupu Ivanu Albemu." (20.) Biskup Ivan, kako to piše I. Tkalčić (21): "dobivši ih na tako lagan ali neopravdan način..., a sluteći da će biti spora glede njih s gradskom občinom, to ih u ime vječne altarije za pokojnu svoju braću..., ustupio stolnoj crkvi polmencu oltaru Sv. Križa". To je lakav i realan potez biskupa, jer on zna da su altaristi zagrebački kumonici (22). Od te godine počinju sukob Gradeca i Kaptola u svezi ovih posjeda - tužbe, ročišta, parnice - koje traju sve do 1472. godine. Kralj Matija Korvin je konačno presudio u korist Gradeca, a jedan od njegovih pristava bio je Stjepan iz Adamovca, koji je trebao uz poslanika stolnožupanijskog kaptola uvesti obćinu u: "posjedovanje, a svakoga koji bi se tomu protuslavio, pozovu na bamski sud" (23). Gradska občina je tek 1473. uvedena u vlasništvo ovih posjeda, ali sada počinju tužbe, ročišta, parnice koje traju sve do 1478. kada kralj Matija Korvin: "naloži 28. aprila banu Ladislavu da taj dugotrajni prijepor među jednom i drugom strankom jednom već riješi". (24) Međutim, Kaptol ne odustaje, opet se slažu tužbe, donosi dokumente po kojima je gradska občina definitivno izgubila te posjede 1481. godine: "jer u novom sporu koji pokreću kanonici su trajno dosuđeni altariji Sv. Križa. (25) Dakle, Zagrebački kaptol je pravomoćnom odlukom kraljevskog suda dobio te posjede koji se nalaze "prope BOSTAKOVINE" i oni sada postaju sastavni dio kaptolskih posjeda u istočnoj dijelji Zagrebačke županije zvanom ŠTIBRA (26). Već 1494. Svibje ima tri kućanstva u seoskoj općini Kraljevec (27). No, gradska občina se ne miri s ovakvom odlukom i opet se žali, te 1508. godine šalje svoje poslanstvo kralju Vladislavu. Oni su donijeli dokumente iz 1487. godine u kojim naglašavaju: "da nisu mogli zbog nedostataka dokumenata i primenih isprava dokazati svoje pravo na ove posjede, jer su za vrijeme celjkih groljova ove sve isprave nestale" (28). Gradska občina pokušava i u 1509. godini dobiti natrag ove posjede kada gradski sudac: "Ivan Požgaj u ime gradske občine pred budimskim kaptolom protestira protiv zagrebačkog kaptola da nepravdačno uživa gradske posjede - njih per- i kralja Vladislava, koji im je priplatio, te protiv svakog koji bi se usudio dirati u njih...". Ove tužbe - žalbe gradske občine bile su neuspješne, jer ovi posjedi ostaju vlasništvu Kaptola. Svibje i Nart se od 1494

godine spominju u povijesnim izvorima u sastavu Kraljevske sudžije gdje je u periodu 1494. do 1593. godine: "broj seljačkih kućanstava porastao dva i pol puta" (29). Godine 1494. Svibje i Nart imaju, svaki, po tri kućanstva, dok 1593. Nart ima 52 kućanstava, Svibje samo 9. (30). Iz godine 1629. imamo popis popis kućanstava iz Sviblja i Narta: "bilježimo prezimena kućegospodara prema dvostrukom načinu pisanja, ondašnjem i današnjem (31):

Martyn Laurekoych - Martin Lovreković

Iuan Novak - Ivan Novak

Lourek Korych - Lovrek Korić

LovreKouach - Lovre Kovač

Jagust Korych - Jagušt Korić

Bolek Plovdimecz - Boлек Plovdinec

Stephan Kouach - Štefan Kovač

Popis kućanstava za Nart iz te iste godine je povećan, objavljen je u "Kalendarski spomenici" župni ured Savski Nart (godište III., Nart 2001 godine). Podložnici (kmetovi) iz Sviblja i Narta, kao i svi podložnici kaptolskog vlastelinstva davali su ručnu tlaku u prosjeku : " 50 - 60 dana godišnje. Naturalna najvažnija dala bila je desetina od pšenice, žita, zobi, vina, te darovi (mumere)".(32). Na ovom kaptolskom posjedu tijekom XVII. stoljeća podignute su tri bune kmetova , u literaturi poznate pod imenom bune Šibrenaca. O tim bunama pisali su mnogi autori, mi ćemo samo navesti godinu 1633. kada kaptolski dvorski župan daje popis kmetova iz Sviblja (in villa et possessione SZUIBLIE prefati Capituli Zagrebiensis et comitatu Zagrabiensi existentes) - koji su sudjelovali u drugoj buni Šibrenaca Martin Jureković, Duro Novak, Augustin Korić, Antun Plovdinec, Stjepan Kovač, Lovro Kovač". (33) Svibje se prikazuje i na zemljovidima, tako ga je ubilježilo naš Varaždinec Stjepan Glavač na svome zemljovidu Hrvatske iz 1673. godine (34). Godine 1866. Svibje ima: "dva kućanstva i 45 stanovnika" (35). U prvoj polovici XIX. stoljeća Svibje ima 63 stanovnika i nalazi se u župi Savski Nart (36). Godine 1992 Svibje je imalo 249 stanovnika, danas je taj broj povećan.

NART

Prvi puta spominje se selo Nart kao kraljevski posjed u povelji - darovnici Bele IV. iz 1346. godine: "possessio Nart" (37.), dok I. K. Tkalčić u uvodu ("Povijesni spomenici Grada Zagreba", tom I. strana XXXII) navodi, kada govori o posjedima Zagrebačkog Gradeca "Sviblje ili Nart".(38) Izvor iz 1361. godine isto ukazuje kao i Tkalčić: "Scyiblja seu Nart nuncupator". (39).Između Gradeca i Kaptola sklopljen je godine 1392. mir - "pacem et concordiam"- u kojem su se, između ostalog, dogovorili tko će i kako plaćati porez i tržne pristojbe. Kanonici pristaju da od kmetova varoških sela: "... Kobiljak, Sviblje, Nart..., tadašnjih kao i budućih neće ubirati nikakve poreze". (40) Nart, kao i Svibje, gradska općina ima u svom posjedu do 1423. godine, kada ih kralj Žigmund zalaže zagrebačkom biskupu Ivanu Albeni za 14.000. forinti. Biskup Alben je te posjede odmah poklonio altariji Sv. Križa - altaristi su zagrebački kanonici. Počinjtu parnice, (tužbe, žalbe) - to traje sve do 1473. godine kada je Gradec ponovo uveden u vlasništvo ovih posjeda (i Narta). Ali sada Kaptol ne odustaje od tih posjeda, opet traju parnice, dok nije kralj Matija Korvin 1478 godine; "naložio 28. aprila banu Ladislavu da taj dugotrajni prijevor među jednom i drugom stranom jednom već riješi". (41) Nart je opet dodjeljen Kaptolu 1481. godine: "jer u novom sporu kojeg pokreću kanonici su dokazali da

ovi posjedi (i Nart) trajno dosuđeni altariji Sv. Križa, odnosno kanoničima" (42). Ovaj spor nije pravno riješen sve do 1487. godine, kada je kraljevski sud definitivno odlučio da je Nart kaptolski posjed. (43) Gradska občina se još jednom, 1508. godine žali na ovu sudsku odluku iz 1487. godine: "jer nisu mogli bez nedostataka dokumentata i pismenih isprava dokazati svoje pravo na ove posjede (Svibje i Nart) - za vrijeme celjskih grofova te su isprave nestale, ali se nadaju da će ih pronaći te tako dobiti i parnicu..., zato mole kralja da je obnovi i odredi datum ročišta." (44) Kralj Vladislav je odredio novo ročište u 1509. godini, na kojem je gradski sudac Ivan Pažgaj u ime gradske občine (Gradeca): "protestirao pred budimskim kapitolom protiv zagrebačkog kaptoła da nepravredno uživa gradske posjede (spominje i Nart) i kralja Vladislava, koji im je ih pripisao, te protiv svakoga koji bi se usudio dirati u njih...".(45) Sve ove tužbe i parnice koje je gradska občina pokrenula su bile uzaludne, Nart ulazi u kaptolski posjed koji zagrebački kanonici uživaju "in comuni", koji su se: "krajem XV. stoljeća nazivali ŠTIBRA". (46) Ovi posjedi se sastoje od nekoliko: "sudičija ili stolova (judicatus) - najvažnije su Kraljevečka, Nartska i Kosnička". (47) U XVI. i XVII. stoljeću imamo na ovome posjedu seoske općine: "Sevete, Kraljevec, Dumovec i Kosnicu".(48) Nart se u pisanim povijesnim izvorima od 1494. godine spominje u sastavu Kraljevečke sudičije gdje u periodu (49): "od 1493. godine do 1593. godine broj seljačkih kućanstva porastao dva i pol puta, tako Nart ima 1493. godine 3 kućanstva, a 1593. godine 52. kućanstva" (50) Godine 1531. Nart ima "prema iskazu sela i kućanstva koja su pristalice zagrebačkog biskupa Šimuna prisvojila: "12 kmetova (habet colonus 12). (50) Godine 1598., Nart (Narth penes portam Savy) ima 10 kmetova kaptolskih i navode se njihova imena i prezimena (51):

- 1) Luka Barbarić
- 2) Mihalj Cvetković
- 3) Andrija Bogović
- 4) Ivan Oblenić
- 5) Petar Medved
- 6) Uršula Mešved
- 7) Martin Iuravić
- 8) Martin i Blaž Jagušić
- 9) Nikola Dozemljic

Nart

Popis kućanstva iz 1629. godine za Nart je vrlo brojna, zato ćemo navesti samo nekoliko: "Šimun Kovačić, Tomo Galović, Filip Jagušić Đuro Medved, Stanko Dozemljic". (52) Imamo isto tako i popis kaptolskih kmetova iz Narta koji su sudjelovali u drugoj bunt Štibernaca (1633): "Benedikt i Jakov Jantolić, Matija Jagušić, Matija Gegić - Kos, Fabijan Cvetković".(53) Podložnici - kmetovi iz Narta dávali su kao i ostali kmetovi na kanoničkim posjedima (predjijima): "50 - 60 dana ručne slake ili odgovarajuće količine sprežne..., najvažnija prirodna dala bila je desetina od žitarica, vina i svinja, košnica, janjaca i jariča". (54) Nart se na zemljovidima prvi puta pojavljuje na zemljovidu S. Glavača iz 1673. godine "NARD" (55), zatim 1806/8 godine kod J. Lypzskog "Nard pagus" (56) i 1897. na zemljovidu Zagrebačke županije "NART"(57). U povijesnim izvorima crkvena župa u Nartu se spominje 1334. godine - "ecclesia B. Virginis in Brisech, filiorum Ivan in Campo".(58) J. Buturac tumači ovaj izvor drugačije "beate Virginis in Crisech" i smatra da je to župa Brezovica kod Zagreba koja se ne spominje 1501. godine već tek 1574. godine.(59) Isto tako naglašava: "jednaki

posjed Brezovica često puta je zapisivan".(60) Godine 1574 . u Nartu se spominje "capella beate Virginis".(61) Župna crkva Blažene djevice Marije bila je 1622. godine: "drvena, u njoj su tri kamena žrtvenika".(62) Ovu crkvu A. Horvat datira u 1355. godinu: "crkva Sv. Marije koja se smještava u Nart".(63) Imamo imena nekih župnika u Nartu, tako je 1574. u Nartu glagoljaš Iwan, a 1600. Stjepan Zajec, 1642. Andrija Klančer". (64) U "Miestopisnom rječniku krajevinah DUIS" koju je uređio Vinko Sabljor, verhovni nadzornik c. k. financijske straže iz godine 1866. piše: "NART, dvije kuće i 22 stanovnika". U Savskom Nartu rođen je 1583. godine Martin Bogdan, zagrebački biskup (1643-1647). (65) U "Schematismus cleri" iz 1929. godine navedeno je da župa Savski Nart ima 1629. stanovnika, župnik je Ivan Haban. Danas imamo sela na tom području koja imaju dodatak Nartski - Otak Nartski, Struga Nartska, Trstenik Nartski, ali povijesni Nart je Nart Savski (Jalševočki) koji je u 1992. godini imao 226. stanovnika, a posljednjih desetak godina; "stanovništvo se udvostručilo doseljenicima iz raznih krajeva Hrvatske".(66).

RUGVICA

U povijesnim izvorima Rugvica se prvi put spominje 1209. godine u ispravi kralja Andrije (1205-1235) kojom on vraća Vratislavu i njegovoj braći od plemena Aka (Ača) posjede koje su izgubili za vrijeme rata za prestolje između njega i njegovog brata Emerika: "Habeat V(ratizlaus) comes praedium nomine HORONGUZA inter Zawam et Chernich (67). Ljudevit Ivančan smatra da predji: " (Horungica, Horugvica) dolazi od staroslavenske horugva - zastava, borjak - (68) i tvrdi da je taj posjed negdje u okolici Samobora. M. Stanisavljević tvrdi suprotno, slažemo se s njim, da je to današnje selo Rugvica na obali Save u općini Dugo Selo: "današnji potok Črncac bio je istočna međa rugvičkog predlja, a rijeka Sava bila mu je zapadnom međom... (69). Sljedeći izvor iz 1334. godine spominje Rugvicu kao selo: "Horugvicha villa Capituli Zagrabienstis" (70), dok je izvor iz 1342. spominje kao posjed: "Horogviche possessio". (71) U izvoru iz 1558. godine spominje se: "11 die augusti a Nicolao Klykowich de Harugvyca"(72), a iz 1558. godine: "Marco Sywolych de Horugvyca".(73) U popisu danih za kraljevski porez u Zagrebačkoj županiji iz 1570. godine spominje se Rugvica: "... nec non Horogvyca ad id heredum canam domini comitis Petri Erdewly-fumi 200".(74)

Rimska sjelačka kuciga (tip Hagenas) pronađena u Savi kod Rugvice

Rugvica

Imamo imena i prezimena domaćinstva kmetova iz Rugvice od godine 1598: "Jakob Petričević, Ivan Robić, Antun i Pavle Iveković, Stjepan Smoljković, Martin Černić, Petar Dugović, Iuro Hričinjak." (75) U "Acta Keglevichina" (Regesta isprava iz porodice Keglević od 1700. - 1853.godine) spominje se 1711. godina: "kurija pok. Završkoga u Rugvicza kamo je namislio Keglevich depomirati različni živeč doveden Savom..." (76) Godine 1866. Rugvice su: "selo u županiji zagrebačkoj, kotar i pošta Dugoselo, 38 kuća, 558. stanovnika..." (77) U "Schematismus cleri" iz 1929. godine Rugvica imaju 479. stanovnika, spadaju pod crkvenu župu Sarski Nart (78) Na zemljovidima se Rugvica pojavljuje prvi puta 1806. godine (79) "Rugvicza pagus" (selo Rugvica), a godine 1822. na zemljovidu J.Szemana "Rugvicza", na zemljovidu Zagrebačke županije iz 1897. godine "Rugvica". U spomenici rugvičke škole piše: "da je na nekadašnjem Jelačićevom imanju sagrađena škola koja je počela raditi 1. rujna 1892.godine.... da su se nedaleko škole nalazila i skladišta, gdje se pohranjivala sol, duhan, kaša, brašno i drvo. Navedena roba je Savom prevožena iz Siska, a zatim se transportirala cestama prema Zagrebu, Zelini i Varaždinu.(80) Prema popisu iz 1992: "Rugvice imaju 600 stanovnika, posljednjih godina zapaženo je znatno doseljivanje te izgradnja stambenih zgrada, napose uz novu asfaltiranu cestu Okarićak - Rugvica - Oborovo."(81)

OBOROVO

U povijesnom izvoru iz 1209. godine spominje se crkva Svih Svetih u Oborovo: "Eccl.Omnium Sanctorum". (82) Mislimo da je ovo tumačenje vrlo problematično, ostavljamu to pitanje otvoreno. O samom imenu sela Oborovo imamo dva tumačenja. F.Šišić smatra: "da u svojem imenu čuva spomen na Avare ili Obre" (83), dok J. Čuk navodi da je vlasnik posjeda Oborova bio "Obor", po njemu je ovaj posjed dobio ime.(84) Međutim, godine 1334. Oborovo je u povijesnom izvoru selo "Oborowa willa" (85). Godine 1350. Oborovo se opet spominje kao posjed "Obrowa possessio", novi vlasnik je "Fillip, sin Parisa", a iz 1350. godine crkveni župu u Oborovu dobivaju remetski pavlini uz obavezu da tamo drže jednog redovnika svećenika i jednog lajka". (86) Vrlo jasno nam izvor iz 1354. godine daje podatke o Oborovu: "Obrowa pagus, ecclesia Omnium Sanctorum" (selo Oborovo, crkva Svih Svetih)". (87) I iz XV. stoljeća imamo izvor koji nam Oborovo spominje kao posjed (godina 1455.): "Item in Hrenlich in Obrowo unam terram sessionalem inter sessiones prefati". (88) Župnik u crkvi Svih Svetih u Oborovu 1501. godine je: "Jacobus plebanus in Oborovo". (89) U jednoj partnici iz 1534. između "Thomam Rwocharny et Quirinum Koskowych" kao svjedoci su Martin, literat iz Oborova (Martinus, literatus de Oborowo) i Marko Dvojkić iz Oborova (Marcus Dwoykowych de Oborowo". (90) Posjed Oborovo se spominje u izvoru iz 1548: "possessio Obrowo". (91) Župnik crkve Svih Svetih u Oborovu je godine 157:" Plebanus ecclesiae Omnium sanctorum in Oborowo Joannes Lectorych". (92) U popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji 1598. godine kmetovi u

30. srpanj 1996, OBOROVO (SKELE)

Oborovo sv: "Joannes Kramarych et Stephanus Czymas, colonus in Oborowo". (93) Izvor iz 1601. godine nam tačno određuje položaj sela Ruzgvice: "Oborova villa ad fl. Savi". (94) Ruzgvice se nalaze na zemljovidu S.Glavača iz 1673. "Oborowo" (95), zatim na zemljovidu J. Szemana iz 1822. "Oborowo" i španjolskom zemljovidu iz 1897. "Oborowo". (96) Oborovo 1866. godine ima : "58 kuća i 1060 stanovnika, učionicu (koju polazi 46. muške djece i 47. ženske djece jednog učitelja". (97) Tijekom godina broj stanovnika Oborova se povećao, tako da 1929. Oborovo je imalo 1150. stanovnika, a župnik je bio Antun Abjamović.(98) Oborovo u 1992. godini ima 599. stanovnika, no danas se je taj broj uvećao.

IVANJA REKA

J. Čuk smatra da je današnje selo Ivanja Reka dobilo ime po njaku zagrebačkog prepozita Cvirjaka Ivanu (prije 1217): "u ime mu se uzdržalo u Ivan potoku, odnosno Ivanjoj Reci".(99) Prvi puta se u povijesnim pisanim izvorima Ivanja Reka spominje 1422. godine u listini kojom Zagrebački kapitol prepisuje povlastice podanicima: "In villa nostra Iwanja Reka nominata".(100) Već 1439. godine znamo za jednog stanovnika toga sela: "Stephanus filius Nicolai de Iwanja Reka". (100A) U iskazu sela i kmetova iz 1531. godine, koje su pristale biskupa Šimuna posvojili, selo Ivanjareka ima 13. kmetova: "villa Iwanja Reka habet colonus XIII".(101) U sporu između Nikole Zrinskog i Zagrebačkog kapitola iz 1542. godine spominje se i Ivanja Reka: "Iwanjareka".(102) Zatim opet u jednom sporu iz 1550. godine saznajemo imena kmetova iz Ivanje Reke: "jobagioni capituli ecclesiae Zagrabienensis de Iwanjareka....Johannes Chernich de Iwanjareka, colonus capituli eccl. Zagrabienensis...".(103) U popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji 1598. godine imamo u Ivanjoj Reci 28. domaćinstava, navesti ćemo samo neka imena: "Valentinus Kovachych, Gaspar Chernych, Valentinus Sozarych, Georgius Fekettich...".(104) Ivanja Reka je ncrtana na zemljovidu S. Glavača iz 1673. godine: "Iwanjareka".(105), zatim zemljovidu J. Lypszkog iz 1806. : "Iwanja Reka pagus". (106) Na zemljovidu J. Szemana iz 1822. piše "Iwanjareka", a na zemljovidu Zagrebačke županije iz 1897. "Ivanja Reka".(107) Vinko Sabljar navodi samo: "Ivanja Reka, selo u županiji Zagrebačkoj, kotar i pošta Dugaselo, sudčlja Kraljevec, 16 kuća, 219 stanovnika..." (108) U "Schematismus cleri" za 1929. godinu Ivanja Reka spada u crkvenu župu Resnik: "župnik Josip Barbarić, stanovnika 314".(109)Selo Ivanja Reka je 1988. godine : " referendumom se izjasnilo za pripojenje zagrebačkoj općini Peščenica... prema popisu iz 1991. broji 1594. stanovnika". (110)

Ivanja Reka

PRESEKA

Hrvatsko-ugarski kralj Andrija II. ispravom iz 1209. godine vraća Vratislavu i njegovoj braći od plemena Aka (Ača) sve posjede koje su izgubili raniji na njegovoj strani protiv brata mu Emerika i tu se spominje: "predia Prezeka circam Zavam...".(110 A) U Statutu Zagrebačkog kaptola spominje se isto tako i posjed Preseka: "de possessioni Barani Prezeka".(111) M. Stanisavljević je iz ovih izvora došao do zaključka : " da od brojnih mjesta toga imena dolazi kao Baranov posjed jedino u obzir današnje selo Preseka (novo ime Oborovska Preseka) na obali Save u občini Oborovo, kotar dugoselski. Ovaj Baranov posjed nalazi se južno od današnje Rugvice, vjerojatno su oba ta posjeda u XIII. stoljeću međusobno graničila...".(112) U izvoru iz 1501. ovo selo se naziva: "Prezeka", u izvoru - ispravi iz 1519. godine kao selo: "Prezeka villa". (114) U popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji iz 1598. godine u Presoki(in Prezeka) kmet je : "Mathias Polwischak".(115) Na zemljovidu se Preseka prvi puta pojavljuje 1806.godine: "Presezeka pagus".(116) zatim 1822. na zemljovidu J.Szemana "Prezeka" i na zemljovidu Zagrebačke županije iz 1897. (117) Preseka godine 1866. ima: "11 kuća i 266 stanovnika, (118) dok je 1929. godine u crkvenoj župi Oborovo (župnik Antun Abjamović) i broji 367. stanovnika. (119)

PREVLAKA

U povelji kralja Andrije od 1217. godine izdanoj u Zagrebu, oslobađa se neki Egidije i njegovo potomstvo: "od podaničstva banskog, i potvrđuje mu se sav posjed, koji je uživao dotle". (120) Između svih tih posjeda je i Prevlaka: "Prima meta terre supradicta Prevlaca incipit ab orientali parte ab ipsa Zava...".(121) Egidije je zatim taj posjed poklonio Zagrebačkom kaptolu. U XIV. stoljeću-godine 1349. Prevlaka se u jednom izvoru spominje kao posjed: "Prevlaka possessio". (121A) Imamo i dva izvora koja spominju Prevlaku u XV. i XVI. stoljeću: "Prevlaka possessio super terrae Kayani" (122), a drugi je iz 1509. godine, popis dimova za kraljevski porez u kotaru plemićkog suca Mihajla Garazde u Križevačkoj županiji: "Priulaka plebani". (123) Na zemljovidu S.Glavača iz 1673. godine jasno piše "Prevlaka", kao i na zemljovidu J. Lypszkog iz 1806. "Prevlaka pagus". Isto tako piše i na zemljovidu J. Szemana iz 1822. godine "Prevlaka". Godine 1866. Prevlaka ima 13 kućanstava i 225 stanovnika, nalazi se u crkvenoj župi Oborovo, kotar i pošta Dugo Selo. (124) Tijekom idućih godina broj stanovnika se nije povećao, tako 1929. Prevlaka ima 226. stanovnika (125) Naziv sela Prevlaka J. Trupac tumači: " Ime govori da se je tu maglo prijeći preko rijeke i rukavca".(126) U popisu stanovništva iz 1991. godine Prevlaka ima 106. stanovnika, ali je danas taj broj svečan.

NOVAKI NARTSKI

U popisu kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji iz 1598. godine, u kotaru "Nowaky od Otok in portu Savy" popisani kmetovi iz sela Novaki (kod Narta) su: "Đuro Herak, Blaž Salamon, Stjepan Komdek, Matija Galović...". (127) Godine 1600., u popisu domaćinstava za kraljevski porez u Zagrebačkoj županiji u iznosu od 75 denara (128): "Nowaki (ad Otok) imaju 16 domaćinstava". Nartski Novaki su prvi puta prikazani na zemljovidu S. Glavača iz 1673. godine: "Nowaki". zatim na zemljovidu J. Lypszkoga iz 1806. godine: "Novaki pagus" i J. Szemana iz 1822. godine "Novaki". Godine 1866. selo: "Novaki Nartski ili gornji imaju 7 kuća i 64. stanovnika", (129) a godine 1929. Novaki su u župi Nart Savski (župnik je Ivan Haban) i imaju 50 stanovnika. (130) Tijekom idućih godina broj stanovnika se malo povećao, tako u 1992. Novaki imaju 66. stanovnika.

Željezna sjekira "FRANCISKA", draga
povelica S. st. i početak 6. st. pošto Krista

NOVAKI OBOROVSKI

Oborovski Novaki se prvi puta u pisanim povijesnim izvorima spominju 1598. godine, u popisu kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji koji nisu bili umeseni u popise prigodom prve komunoracije iste godine - "in Novaki judicatus Oborovo" navodi se kao kmet (colonus) Mihalj Ivančan. (131) Kao posjed i selo spominju se godine 1608.: "Nowaky, Nowaky possessio / villa". (132) Na zemljovidu S. Glavača iz 1673. godine piše "Novaki", kod J. Lypszkog iz 1806. godine "Novaki pagus", a kod kod J. Szemana iz 1822. "Novaki". Isti naziv sela je na zemljovidu Zagrebačke županije iz 1897 - "Novaki". Ovo selo ima 1866. godine (133): "300 stanovnika i 17. kućanstava", a tijekom idućih desetljeća taj broj se povećao, tako 1929. godine Novaki (nalaze se u crkvenoj župi Oborovo, župnik je Antun Abjamović) i imaju 468. stanovnika. (134) Prema podacima iz 1991/1992. godine selo Novaki imaju 229/244 stanovnika i 88 domaćinstava.

OTOK NARTSKI

Neki autori (G. Heller) smatraju da je današnji Otok Nartski posjed Egidija iz 1217. godine kada je kralj Andrija oslobodio njega: "i potovestvo mu podančstva banskog i potvrduje mu sav posjed koji je dođe uživao (paedia auctem dicti Egidii..., sunt hec Insula..., prima meta terrae predicta Insula incipit a rivo qui vocatur Ztragna...".(135) Povijesni izvor iz godine 1349. navodi: "Otok possessio,(136), dok u popisu dimova (porti) za kraljevski porez u kotaru plemićkog suca Petra Inpricia u Zagrebačkoj županiji iz 1517. godine piše da u Otoku "Ime Otok domini Demetri prepositi" ima 5 porti. (137) Iz iskaza sela i kmetova koje su pristale zagrebačkog biskupa Šimuna posvojili 1531. godine selo Otok (zajedno s Nartom) ima 12 kmetova (habet colonos XII).(138) Otok Nartski se prvi puta pojavljuje na zemljovidu J. Lypszkog 1806. godine: "Mali - Otok pagus", dok na zemljovidu J. Szemana iz 1822. godine jasno piše Otok (kod Narta). V. Sabljar u svome "Miestopisnom riječniku kraljevinah DHS" iz 1866. godine navodi: "Otok Mali (Vurok) selo u županiji Zagreb..., sudč. Krajevce, 6 kuća, 83 st., rčk. Nart". (139) Godine 1929. Otok Nartski je u crkvenoj župi Nart Savski, župnik je Ivan Habjan i ima 87. stanovnika. Prema popisu iz 1992. selo ima 108. stanovnika.

OTOK SVIBOVSKI

Godine 1598. je u sudžiji Sestve "Judicatus Myndzemh eorundem dominorum Capituli Zagrabienensis in portu Sawy" selo Otok Svibovski (Othok dominorum) i ima 9 kmetova: "Petar Perović, Ivan Novak, Martin Balgoh, Martin Galović, Mihalj Verbačić, Nikola Martinac". (140) U povijesnom izvoru (Stari spisi Kaptolski) iz 1629. godine imamo popis kućanstava koja su plaćali desetinu pšenice, žita i raži zagrebačkom Kaptolu na posjedima uz Savu. U Otoku Svibovskom (Gospoštijski Otok) ovaj porez plaća 22. kućanstava i navedena su imena vlasnika".(141) U zapisniku sudske rasprave pred protonotarom Petrom Znikom povodom tužbe Zagrebačkog kaptola protiv podložnika u Štibri zbog bane i nevjere vlasteli iz 1633. godine navode se i pobunjenici iz Otoka (Othok dominorum), mi ćemo navesti samo neka prezimena: "Broz, Mavrović, Perović, Jagušić, Kovačić, Galović, Šimunc, Grgec...".(142) Na zemljovidu J. Lypszkog iz 1806. godine piše "Veliki-Otok pagus", a kod J.Szemana iz 1822. "Otok Vel". Godine 1866. Otok Svibovski ima 9. kućanstva i 139 stanovnika, a 1992.godine 166. stanovnika.

HRUŠĆICA

Prvi puta u pisanim povijesnim izvorima spominje se krajem XVI. stoljeća, 1598. godine, u popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji, u sudžiji Sestve (judicatus Myndzemh eorundem dominorum Capituli Zagrabienensis in portu Sawy) - selo Hrušćica (Hruscheyza) ima sedam kmetova; "Ana Pokupčić, Andrija Mitrenović, Jakov Gurkan, Jakov Blašković, Stjepan Vokčić, 'uro Markaz i Jakov Kuzmić".(143) U Kaptolskom

arhivu imamo zbirku "Acta Capituli Antiqua", u izvoru iz 1629. godine navodi se popis kućanstava koja su davala desetim (porez) od agrarnih proizvoda Zagrebačkom kaptolu- selo Hruščica zajedno s selom Sop (Zap cum Hruschicza) ima 29. kućanstava koja plaćaju ovaj porez. (144) U izvoru iz 1633. godine, zapisnik sudske rasprave u svezi tužbe Zagrebačkog kaptola protiv podlažnika Štibre zbog bune i nevjere prema vlasteli navode se imena pobunjenika: "Blaž Benković, Martin Pokupeć, Toma Mitreković, Matija Opetak, Martin Zdelar, Đuro Jagatić, Đuro Zdelar, Ambros Markas". (144 A) Hruščica se prvi puta pojavljuje na zemljovidu J. Lypszkog iz 1806. godine kao "Hruschicha pagus", a kod J. Szemana (1822.) isti je naziv "Hruschicza". Na zemljovidu Zagrebačke županije iz 1897. godine piše "Hruščica". Godine 1866. ovo selo ima 8. kuća i 102. stanovnika, (145) a 1929. Hruščica zajedno s Sopom ima 441. stanovnika, spada u crkvenu župu Ščitarjevo, župnik je Ivan Stančić. (146) Godine 1992. selo ima 123. stanovnika, no vjerojatno se je taj broj danas povećao.

Hruščica

SOP

Današnje selo Sop je prema nekim autorima (J. Čuk, Zagrebačka županija u XIII stoljeću, Velika župa Prigorska 1942) dobilo ime od nekog Sepena, koji ovdje imao svoj posjed. Međutim, kao i većina sela uz Savu, od Ivanje Reke do Preseke, i Sop se prvi puta javlja u povijesnim pisanim izvorima tek 1598. godine. Selo je u sudžiji Sesvete "In portu Sawy", u popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca iz te godine u Sopi (In Zopy) imamo pet kmetova Zagrebačkog kaptola: "Andrija Bača, Ivan Horvatinić, Ivan Poljak, Nikola Pavešić, Ivan Kuzmić". (147) Selo Sop, s selom Hruščica, godine 1629. ima 29. kućanstva. (148) U zapisniku sudske rasprave, tužitelj je Zagrebački kaptol (1633.) protiv podlažnika (kmetova) Štibre koji su sudjelovali u buni protiv Kaptola navode se imena i prezimena 24. kmetova iz sela Sop: "Jagatić, Horvatinić, Lovreković, Poljak, Jagušić, Kuzmić...". (149) Na zemljovidu J. Lypszkog iz 1806. godine navodi se ime sela: "Sop pagus", na zemljovidu

Sop

J. Lypszkog iz 1806. godine navodi se ime sela : "Szop pagus", na zemljovidu J. Szemana iz 1822. godine piše "Szop", dok je na zemljovidu Zagrebačke županije iz 1897. godine "Sop". Godine 1866. selo ima : " 15 kuća i 199. stanovnika", (150) početkom 20. stoljeća (1929) Sop s Hrađićom ima 441 stanovnika". (151) Prema popisu stanovnika iz 1992. godine Sop ima 322 stanovnika, danas je taj broj uvećan.

OKUNŠČAK

Već 1494. godine se spominje Okunščak u povijesnim izvorima, nalazi se na kaptolskom posjedu u seoskoj općini Kraljevec i 1556. godine ima 16. kmetovskih kućanstava, a 1593. broj se povećao samo za tri - 19 kućanstava. (152) U popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji iz 1598. godine koji nisu bili umeseni u popis prilikom prve komercijacije iste godine u selu Okunščak (in Okunschyak penes portum Sawy) imamo popis kmetova : "Andrija Haraminčić, Ivan i Mihalj Okunski, Đuro Šimunović". (153). U popisu kućanstava iz 1629. godine koja plaćaju desetinu (porez) Zagrebačkom kaptolu od agrarnih proizvoda iz Okunščaka navesti ćemo samo neka prezimena: " Kovačić, Okunski, Novak, Cvetković, Šimunović, Medved, Horvat, Petek". (154) U zapisniku sudske rasprave (1633) povodom tužbe Zagrebačkog kaptola protiv kmetova iz Šibire koji su sudjelovali u bunu, navode se imena kmetova iz Okunščaka: " Martin i Pavle Benčić, Sjepan Petek, Petar i Pavle Novak, Valent Kokorić, ĩuro Okunski, Gašpar i Sjepan Cvetković...".(155) Na zemljovidu J. Lypszkog iz 1806. godine Okunščak je " Okunschak pagus", J.Szemana iz 1822. "Okunschak", na zemljovidu Zagrebačke županije iz 1897. ima današnje ime - Okunščak. J.Trapez smatra da: "ime sela dolazi od posjednika Okuna (J. Čuk, Zagrebačka županija u XIII. stoljeću)...., ali i od rijebe okun (grgeč)..., kod Okunščaka je nekad bilo 10. mlinova na Savi koji su služili svim okolnim selima". (156) Selo Okunščak je 1866. godine imalo 12 kuća i 167 stanovnika, (157) godine 1929. se nalazi u crkvenoj župi Nat Savi i ima 216. stanovnika. (158) Tijekom godina broj stanovnika se nije povećao, godine 1992. Okunščak ima 217. stanovnika.

Okunščak

DRAGOŠIČKA

U povijesnim izvorima iz XIII. i XIV. stoljeća nema spomena o ovome selu. Ime sela se javlja tek na zemljovidu J. Lypszkog iz 1806. godine "Draga, Dragusića pagus" i J. Szemana iz 1822. godine "Dragošička". Godine 1866.: "Dragošička, selo u županiji Zagreb, kotar i pošta Dugo Selo..., 4. kuće, 48. stanovnika, rkž. Nart", (159) Broj stanovnika nije se povećao tijekom idućih godina, selo ima 1929. godine samo 50. stanovnika (160), prema podacima iz 1992. godine Dragošička ima 136. stanovnika.

TRSTENIK

Trstenik se prvi puta spominje u pisanim povijesnim izvorima 1589. godine, u popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji ("in Therztyennyk penez portam Sasoy") gdje se navode imena kmetova: "Tomo Kovač, Andrija Uzdarik, Ivan Poljan i Lovro Hergič". (161) U popisu kućanstava iz 1629. godine, koja plaćaju Zagrebačko kaptolu desetinu od poljoprivrednih proizvoda ovaj porez plaćaju kućanstva: "Duje Kosića, Stjepana Kosića, Matije Wzakara, Martina Krajačića, Miholja Cerića, Miholja Vinčića". (162) Zastupnik Zagrebačkog kaptola Petar Kašnar je 1633. godine, u svezi bune Štibernaca, optočio: "26. seoskih funkcionara (sudaca, podsudaca ili vojvoda, lugara) i 304. kmeta iz sela ..., Trstenika (između navedenih)". (163) Prvi puta se Trstenik na zemljovidu pojavljuje 1806. godine kod J. Lypszkog "Terzstenik pagus", zatim 1822. godine na zemljovidu J. Szemana "Trstenik". Godine 1866. ovo selo: " Terstenik, selo u županiji zagrebačkoj, kotar i pošta Dugoselo, sudžija Kraljevec, 5. kuća, 84. stanovnika, rkž. Nart (Jašjevec)". Trstenik spada i u 1929. godinu pod crkvenu župu Nart, ima 83. stanovnika, župnik je Ivan Haban. Po podacima iz 1992. godine Trstenik broji 204. stanovnika.

ČISTA MLAKA

U povijesnom izvoru iz 1331. godine spominje se: "Cista Mlaka prope Sutblom (Čista Mlaka kod Svibja) ". (165) Tijekom idućih stoljeća ne nalazimo podatke o ovome selu u povijesnim izvorima, tek 1806. godine na zemljovidu J. Lypszkog "Chistamlaka, Mlaka pagus", zatim 1822. na zemljovidu J. Szemana iz 1822. "Chizta Mlaka". Selo je 1866. godine u crkvenoj župi Nart i broji: "6. kuća i 83. stanovnika". (167) Broj stanovnika se nije povećao idućih godina, 1929. ima samo 68. stanovnika. (168). Tijekom idućih godina broj stanovnika se je povećao, 1992. selo ima 237. stanovnika.

Čista Mlaka

ČRNEC RUGVIČKI

U ispravi hrvatsko - ugarskog kralja Andrije iz 1209. godine, kojom on vraća Vratislavu i njegovoj braći od plemena Akha djedovinu koju su izgubili u ratu protiv kralja Emerika navode se njihovi posjedi i među njima je : "Habet Vratislacz) comes pradiam nomine Horongaza inter Zawam et CHERNYCZ".(169) U ovoj povelji je "Chernocy" ime potoka: "koji je bio istočna međa rugvičkog posjeda, a rijeka Sava je bila zapadna međa posjeda". (170) Ovaj izvor smo naveli zbog toga, jer u sljedećoj povelji kralja Andrije iz 1217.godine piše: "Chernelec praedium / terra" (171). Smatramo da ovaj posjed je postojao već 1209. godine. U svim kasnijim izvorima ovo selo (posjed) se spominje kao Črnc. U izvoru iz 1245. godine priznaju svjedoci da je: "Stjepko, sin Roberta, u istinu kupio posjed Črnc za 90. markam, na što mu Zagrebački kaptol izdaje vjerodajnicu" (possessiones ipsorum Cherneta vocatam... cuius terre prima meta, sicut nobis retulerunt, incipit ubi fluvius Chernechtu cadit in Zavam) (172) U izvoru iz 1334. spominje se selo Črnc : "Chernech villa" (173), zatim u izvoru iz 1340.: "Chernech possessio" (kao posjed). (174) M. Stanisavljević na osnovi povelje iz 1342. (item due portes possessionis Churnech) tvrdi: "to je današnji Rugvički Črnc u općini Dugo selo". Tijekom XV. stoljeća Črnc se spominje dva puta u izvorima. "Chernecz possessio, Chernicz possessio", (175) a u prvoj polovici XVI. stoljeća opet kao selo: "villa Chernacz".(176). U popisu domaćinstava kmetova, inkvilina i plemića jednoselaca u Zagrebačkoj županiji koji nisu bili uneseni u popis prilikom prve komercijacije iste godine iz sela Črnc su navedena dva kmeta: "Georgius Chermenchky, Petrus Golsbych".(177) Na zemljovidima Črnc se spominje već 1806. godine (J.Lypszki) "Chernecz, Csernec pagus", zatim 1822. (J. Szeman) "Chernecz", i na zemljovidu Zagrebačke županije 1897. "Črnc". Današnji Črnc je 1866. godine bio u crkvenoj župi Prozorje: "Črnc (Črnc) Dugoselski, kotar i pošta Dugoselo, 9. kuća, 213. stanovnika". (178) U godini 1929. Črnc je u župi Dugo Selo (Prozorje), ima 524. stanovnika, župnik je Stjepan Horvat. (179) Prema popisu stanovnika iz 1991. Črnc je imao 64. stanovnika i 19. domaćinstava.

Črnc Rugvički (14. 3. 1996.)

BILJEŠKE

1. *Momumenta historica lib. reg. civitatis Zagrabienis*, u daljnjem tekstu MHCZg - I, str. XXXII, uvod
2. MHCZg - I - 29 / doc. 36
3. R. Gajer, *Radovi II, Sveučilište u Zagrebu - Institut za hrvatsku povijest, Zagreb 1978.*, str. 14. (u daljnjem tekstu "Radovi II").
4. MHCZg - I - XXXII (uvod), R. Gajer, *Radovi II*, str. 10.
5. MHCZg-I-29/ doc. 36.
6. MHCZg-I-45/ doc. 52.
7. *Geografija Hrvatske, Središnja Hrvatska, tom 22, Zagreb 1974.*, str.24.
8. R. Gajer, *Radovi II*, str. 10.
9. *Geografija Hrvatske...*, str.80.
10. MHCZg - I - 76/doc. 89.
11. MHCZg - I - XXXIII (uvod).
11. Nada Klaić, *Zagreb u srednjem vijeku, Zagreb 1982.*, str. 118.
12. MHCZg-I-XXXIV (uvod)
13. MHCZg I - XXXIII (uvod)
14. N. Klaić, *Zagreb...*, str.118., MHCZg-I- doc. 205.
15. N. Klaić, *Zagreb...*, str. 471., MHCZg-I-201/ doc.223.
16. N. Klaić, *Zagreb...*, str.473/3., MHCZg-I-200/1.
17. MHCZg-I-XXXIV (uvod), N.Klaić, *Zagreb...*, str.476.
18. N.Klaić, *Zagreb...*, str.476.
19. N. Klaić, *Zagreb...*, str.476., J.Adamček, *Bune i otpori, Seljačke bune u Hrvatskoj u XVIII. stoljeću, Zagreb 1987.*, str.56.
20. MHCZg - II - XXIX.
21. MHCZg. II. XXIX.
22. N. Klaić, *Zagreb...*, str.481., MHCZg-II-XXIX.
23. N. Klaić, *Zagreb...*, str.481., MHCZ-II-336/doc. 272.
24. MHCZg-II-XXXIII doc. 312.
25. N. Klaić, *Zagreb...*, str. 481., MHCZg-II-doc. 346.
26. J. Adamček, *Bune...*, str.56.
27. J. Adamček, *Bune...*, str.59., N. Klaić, *Društvena previranja i bune u Hrvatskoj u XVI i XVII stoljeću, str. 188.*
28. I. K. Thalčić, *Zagreb prve četvrti XVI vijeka* preštampano iz uvoda u historije spomenika grada Zagreba**
28. A MHCZg-III-doc.64/72.
29. MHCZg-III-doc. 72.
30. J. Adamček, *Bune...*, str. 59.
31. *Kalendar spomenika, Župni ured Savski Nart 2001.*, dr. S. Razum, *Kućanstva župe Savskog Narta godine 1629, str. 42 - 43.*
32. J. Adamček, *Bune...*, str. 62 - 63.
33. J. Adamček, *Bune...*, str. 62.
34. G. Heller, *Comitatus Zagrabienis, München 1980. mBund 11/2.*
35. V. Sabljac, *Miestopisni rječnik kraljevinskih DHS, Zagreb 1866, str.410.*
36. *Schenatusimus cleri, Archi-diocesis Zagrabienis, pro ano a Christ nato 1929, str.67.*
37. *Codex diplomatice regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae, II-XVIII, Zagreb 1904-1990 (u daljnjem tekst CD), tom XI. str.292.*
38. MHCZg- I - XXXII - (uvod)
39. CD - XIII - 122.
40. N. Klaić, *Zagreb...*, str. 476.

41. MHCZg-II-XXXII/doc. 312.
42. N. Klaić, Zagreb..., str. 481.
43. J. Adamček, Bure..., str. 56.
44. MHCZg-III-66/ doc. 64.
45. MHCZg-III-76/ doc. 72.
46. J. Adamček, Bure..., str. 58/59.
47. N. Klaić, Društvena previranja..., str. 188/9.
48. J. Adamček, Bure..., str. 58.
49. J. Adamček, Bure..., str. 59.
50. E. Lazowski, Monumenta Habsburgica regni CDS, volumen II, Zagreb 1916, str. 62 - 63.
51. J. Adamček - I. Kampač, Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV i XVI stoljeću (u daljnjem tekstu Popisi...), str. 476.
52. Kalendar spomenica, župni uređ Natf 2001., str. 43 - 49.
53. J. Adamček, Seljačke buse u Hrvatskoj u XVII. stoljeću (Grada) Zagreb 1985, str. 36.
54. J. Adamček, Seljačke buse..., str. 62.
55. G. Heller, Comitatus Zagrabienensis, str. 26.
56. G. Heller, Comitatus Zagrabienensis, str. 26.
57. G. Heller, Comitatus Zagrabienensis, str. 26., vidi kartu.
58. J. Barle, Zagrebački arhijefkonat do god. 1624., Zgb. 1903, Zagreb 1903, str. 50.
59. J. Butarac, Popis župa zagrebačke biskupije 1334 i 1501. godine., str. 68. Starine., knjiga 59, Zagreb 1984.
59. A. MEZ - V - 174 / doc. 154.
60. J. Butarac, Popis župa., str. 68.
61. Starine XVI, str. 127.
62. J. Barle, Zagrebački arhijefkonat..., str. 50.
63. "Kaj", Po drugome kraju, Dugošelsko područje, A. Horvat, Pregled spomenika kul ture s područja općine Dugo Selo, Zagreb 1981, str. 76.
64. Kalendar spomenica, Natf 201, str. 40.
65. Zagrebački biskupi i nadbiskupi, Zagreb 1995, str. 327.
66. Dugošelski kraj kroz vijekove, M. H. Dugo selo, S. Horvat, Posavske ravnice i Prig orski brežuljci, str. 42.
67. CD-III-94, MHCZg- II - 44.
68. Lj. Ivančan, Vratislav i pleme Aka, VZA, godina VI., Zgb. 1904.
69. Vjemenik hrvatskog državnog arhiva, knjiga XI., Zagreb 1945, M. Stanišavljević, Baranove zemlje, str. 85-86.
70. CD-X-182.
71. CD-XI-84.
72. MHCZg-XIII-330.
73. MHCZg-XIII-362.
74. J. A. - I. K., Popisi..., str. 230.
75. J. A. - I. K., Popisi..., str. 474.
76. Acta Keglevichiana, Zbornik HIIA, Zagreb 1954., str. 303.
77. M. Sabljor, Miestopisni..., str. 364.
78. Schematismus clerii, str. 67.
79. G. Heller, Comitatus Zagrabienensis., Band I, str. 94.
80. S. Horvat, Dugošelski kraj..., str. 41.
81. S. Horvat, Dugošelski kraj..., str. 41.
82. CD-III-192.
83. S. Horvat, Dugošelski kraj..., str. 41., F. Šilić, Povijest Hrvata u doba narodnih vladara, Zagreb 1923, str. 679.
84. J. Čuk, Zagrebačka županija kroz vijekove, Zagreb 1942.
85. CD - X - 181.

86. N. Benić - Hlebec, *Povijesno određivanje općine Ruzvice u razvoju šireg prostora*, Zagreb 1955, CD-XI-565.
87. CD-XIII-236.
88. *Monumenta historica nobilitis comitatus Tiropolje*, (E. Laszowski), vol., Zagreb 1904, str. 348.
89. J. Butarac, *Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine*, Zagreb 1984., *Starine* 39, str.69.
90. MHCZg-XIV 308.
91. MHSI- XI- 289.
92. *Croatica Christiana Periodica br.1*, Zagreb 1977., M. Hrg, *Ubikacija nekih župa zagrebačke biskupije iz XIV stoljeća*.
93. J. A - I. K., *Popisi i obračuni...*, str. 477-478.
94. *Starine* - XIX - 190.
95. G. Heller, *Comitatus Zagrabienis, Band II, str.35*.
96. G. Heller, *Comitatus Zagrabienis, Band II, -vidi kartu*.
97. V. Sabljar, *Miestopisni...*, str. 281.
98. *Schematismus cleri*, Zgb. 1929., str. 67.
99. J. Čak, *Zagrebačka županija...*, str. 101.
100. *Monumenta historica episcopatus Zagrabienis, volumen VI, Zagreb 1994, str.56.(dalje MEZ)*
- 100 a. MHCZg-VI-319.
101. MHSI, volumen XXXVIII, str. 62 - 63.
102. MHCZg-XII-233.
103. MT-III-230.
104. J.A.-I.K., *Popisi...* str. 393.
105. G. Heller, *Comitatus Zgb.*, str. 145.
106. G. Heller, *Comitatus Zgb.*, str. 145.
107. G. Heller, *Comitatus Zgb. Band II, -vidi kartu*.
108. V. Sabljar, *Miestopisni...*, str.150.
109. *Schematismus cleri...*, Zagreb 1929, str.68.
110. S.Hrvat *Dugoselski krajolik...*, str.49.
111. MEZ-II-98.
111. a. M. Stanišavljević, *Baranove zemlje*, str.84.
112. M. Stanišavljević, *Baranove zemlje*, str.85.
113. *Starine* - XIII - 203.
114. *Starine* - XXII - 107.
115. J. A. - I. K., *Popisi...*, str.477.
116. G. Heller, *Comitatus Zgb.*, str.73.
117. G. Heller, *Comitatus Zgb. Band II, -vidi kartu*
118. V. Sabljar, *Miestopisni...*, str.338.
119. *Schematismus cleri*, Zgb. 1929., str.68.
120. CD - III - 157.
121. MEZ-I-37.
121. a. CD-III-520.
122. *Acta capituli antiqua, fasc.87/5*.
123. J. A.-I. K., *Popisi...*, str.29.
- 124 V. Sabljar, *Miestopisni...*, str.338.
125. *Schematismus cleri*, Zgb. 1929, str. 67.
126. "KAJ", *Dugoselsko područje*, Zagreb 1981, J. Trapac, *Kodič po području općine Dugo Selo*, str. 53.
127. J.A. - I.K., *Popisi...*, str. 477.

128. J. A. - I. K., Popisi..., str. 596.
 129. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 276.
 130. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 67.
 131. J. A. - I. K., Popisi..., str. 477.
 132. MHSI-XLI-504.
 133. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 276.
 134. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 67.
 135. CD-III-157.
 136. CD-XI-520.
 137. J. A. - I. K., Popisi..., str. 82.
 138. MSHSM-XXXVIII-62/3.
 139. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 295.
 140. J. A. - I. K., Popisi..., str. 477.
 141. ACA, svezak 33, br. 9/1, Kalendar spomenica, Župni uređ Savski Nart 2001., S. Razum, Kućanstva Župe Savski Nart 1629., str. 46.
 142. J. Adamček, Seljačke bune u Hrvatskoj u XVII. st. (Grača), Zagreb 1985., str. 37.
 143. J. A. - I. K., Popisi..., str. 477.
 144. Kalendar spomenica, Nart 2001., S. Razum, Kućanstva..., str. 46-47.
 144. A. J. Adamček, Seljačke bune..., str. 37.
 145. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 143.
 146. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 161.
 147. J. A. - I. K., Popisi..., str. 477.
 148. viđi pod 144.
 149. J. A. - I. K., Popisi..., str. 37.
 150. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 388.
 151. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 161.
 152. J. Adamček, Bune..., str. 59.
 153. J. A. - I. K., Popisi..., str. 476.
 154. Kalendar spomenica, Nart 2001., S. Razum, Kućanstva..., str. 44.
 155. J. Adamček, Seljačke bune..., str. 36.
 156. J. Trupeć, Vodič područja..., D. Selo 1991., str. 43.
 157. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 288.
 158. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 67.
 160. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 67.
 161. J. A. - I. K., Popisi..., str. 476.
 162. Kalendar spomenica, Nart 2001., S. Razum, Kućanstva..., str. 42.
 163. J. Adamček, Bune..., str. 93.
 164. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 428.
 165. CD-IX-566.
 166. G. Heller, Comitatus Zagrabienensis, str. 62.
 167. V. Sabljar, Miestopisni, str. 70.
 168. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 67.
 169. M. Staniszewjević, Baranove zemlje, str. 84-85.
 170. M. Staniszewjević, Baranove zemlje, str. 84-85.
 171. CD-III-157.
 172. Lj. Ivančan, Podatci o zagrebačkim kanonicima 1193-1924, rukopis u Arhivu kapitola
 173. CD-X-181.
 174. CD-X-593.
 175. G. Heller, Comitatus Zagrabienensis, str. 66.
 176. MHSI-XL-128.
 177. J. A. - I. K., Popisi..., str. 476.
 178. V. Sabljar, Miestopisni..., str. 58.
 179. Schematismus cleri, Zgb. 1929., str. 65.

Izdavač:

MUZEJ PRIGORJA
Trg D. Domjanića 5
10 360 Sevnica

Za izdavača:

VLADIMIR SOKOL

Autor kataloga izložbe:

MLADEN NADU

Kompjutorski slog:

ALEKSANDAR BENAŽIĆ

Autor likovne postave:

MLADEN NADU, ALEKSANDAR BENAŽIĆ

Suradnici:

BOŽIDAR LOVRENČEVIĆ
MIRJANA KIRIN
TOMISLAV DILBER
BRANKO MANOJLOVIĆ

Fotografije:

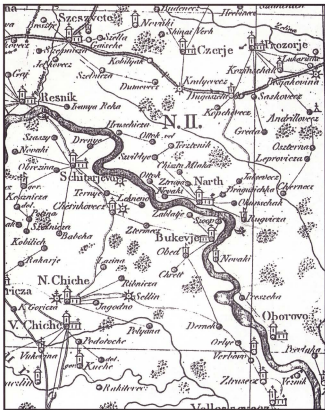
IRENA PETRINEC
ALEKSANDAR BENAŽIĆ
VLADIMIR SOKOL
BOŽIDAR LOVRENČEVIĆ
BRANKO ABRAMOVIĆ
KATARINA KNEŽEVIĆ

Tiskara:

GRAFORAD - Rogovica

Naklada:

350

ZEMLJOVID ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE IZ 1822. GODINE

